

Mitä, miksi, miten, missä? Kiertotaloushankintojen tietopaketti

Katriina Alhola, SYKE

Sonja Lankiniemi, Turun AMK

Milla Popova, Turun AMK

Hannamaria Yliruusi, Turun AMK

Kiertotaloushankintojen käsikirja vastaa seuraaviin kysymyksiin:

1. Miksi kiertotaloushankintoja tarvitaan?
2. Mitä kiertotaloushankinnoilla tavoitellaan?
3. Miten hankinnat edistävät kiertotalouden liiketoimintaa?
4. Miten kiertotaloushankintoja tehdään?
5. Miten kiertotalous näkyy hankintaprosessissa?
6. Mitä on onnistuneen kiertotaloushankinnan taustalla?
7. Missä mennään tällä hetkellä?

Linkki:

[Kiertotaloushankintojen käsikirja \(2022\)](#)

Miksi kiertotaloushankintoja tarvitaan?

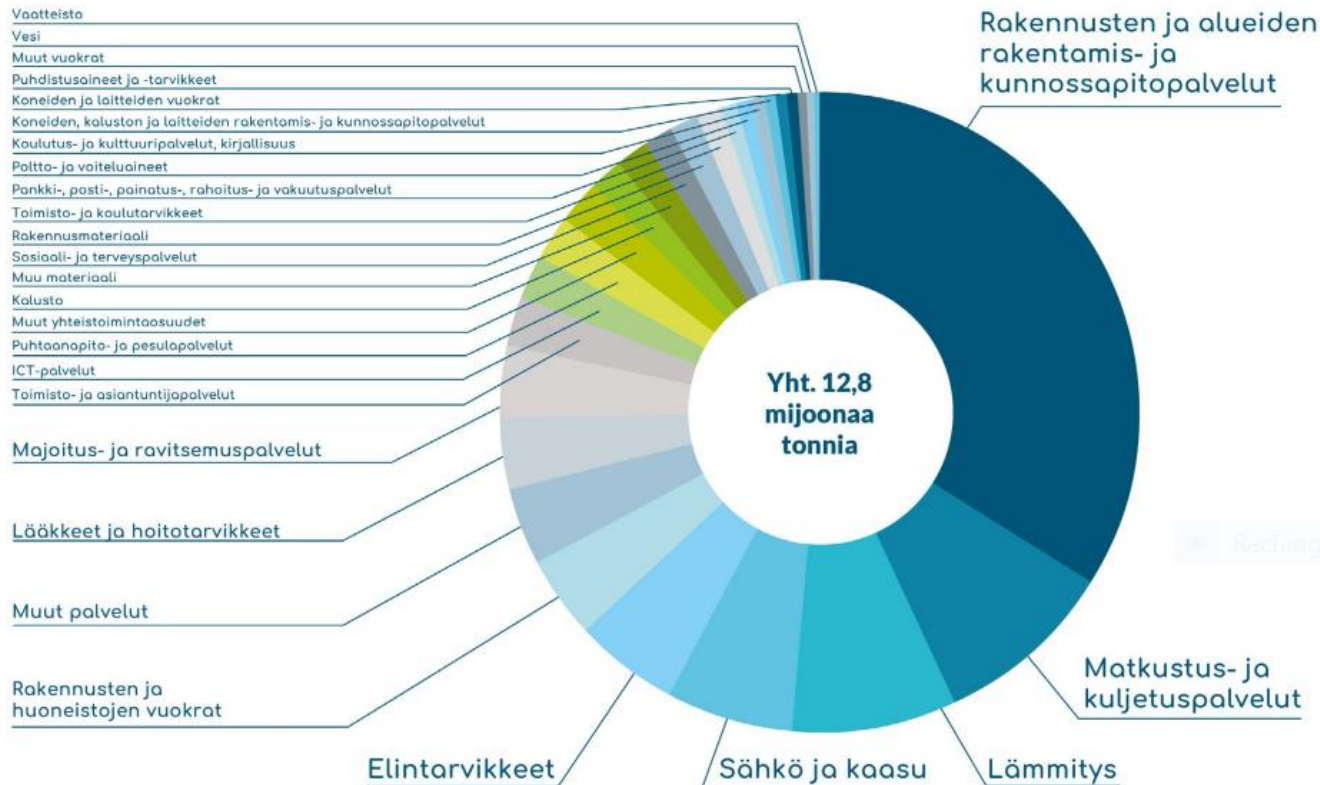
Kiertotalouden ja vähähiilisyys edistäminen on välttämätöntä luonnonvarojen käytön vähentämiseksi ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi.

Ympäristöhyötyjen lisäksi kiertotaloushankinnoilla voidaan saavuttaa monenlaisia hyötyjä ja positiivisia vaikutuksia.

Poliittinen tahtotila kiertotaloushankintojen edistämiseksi on vahva: Suomi kiertotalouden mallimaaksi.

Ostaja on avainasemassa kiertotalousratkaisuiden edistäjänä.

Kuntien ja kuntayhtymien hankintojen raaka-ainekäyttö hankintamenoilajeittain (kg)

Raaka-aineiden käyttö kuntien ja kuntayhtymien hankinnoissa.
(Kuvan taustatiedot: Nissinen & Savolainen 2019)

Mitä kiertotaloushankinnat ovat?

Kiertotalouden ja kiertotaloushankintojen ydinajatus:

Raaka-aineet ja tuotteet kiertävät taloudessa mahdollisimman pitkään niin, että niiden arvo säilyy.

Julkinen kiertotaloushankinta tarkoittaa sitä, että **hankinnassa huomioidaan luonnonvarojen kestävä käyttö**. Hankinnan hyvällä suunnittelulla ja hankintakriteereillä voidaan edistää **materiaalien haitattomuutta, kierrätettävyyttä tai uusiomateriaalin käyttöä**.

Strateginen johtaminen

Hankintataitojen kehittäminen

Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

Toimivat hankinnat

Ekologinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys

Taloudellinen kestävyys

Innovaatiot

Vähähiilisyys

Kiertotalous

Monimuotoisuus

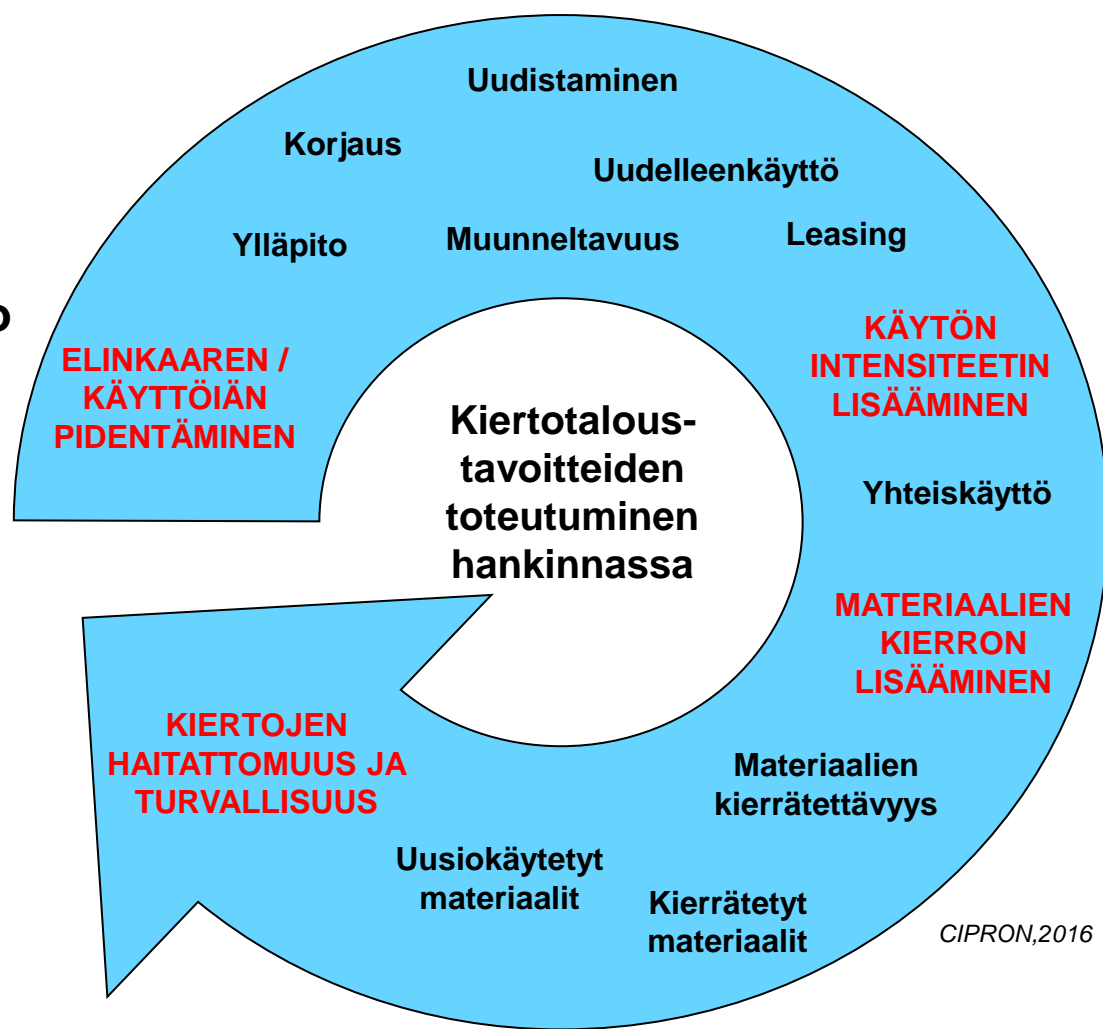
Tuotteiden ja materiaalin arvon säilyttäminen (käyttöiän pidentäminen)

Materiaalin kierron tehostaminen

Käyttöasteen parantaminen, uudet toimintatavat

Kiertojen turvallisuus ja haitattomuus

1. Materiaalien arvon säilyttäminen
2. Tuotteiden ja materiaalien kierto
3. Käyttöasteen / intensiteetin lisääminen
4. Turvallinen kiertotalous, kiertojen haitattomuus

Esimerkkejä:

- Kierrätettävät ja kierrätysvalmistetut paperit
- Kierrätyskemikaalit
- Uusiokemikaalit

TAVARA-HANKINNAT

Laadukkaampia ja puhtaampia tuotteita

Tuote-palvelukonsepteja

PALVELUT

Hankinta kriteereillä

Uusia

EKOSYSTEEMIT

Hankintajoinnovatiivisilla hankinnoilla

Kiertotalouden ekosysteemejä

Esimerkkejä:

- Tekstiili- huonekalu leasing
- Valaistuksen hankinta lamppujen sijaan

Esimerkkejä

- Kierrätysmateriaalista valmistetut tekstiilit
- Uusiotuotteet rakentamisessa

Circular Public Procurement in the Nordic Countries - CIPRON <https://norden.diva-portal.org/smash/get/diva2:1092366/FULLTEXT01.pdf>

Esimerkkejä:

- Paikalliseen energiatuotantoon perustuva paikallisliikenne
- Kiertotalouden mukainen asemakaava-rakentaminen

Uutta liike- toimintaa hankinnoilla

- Tuote-elinkaaren pidentäminen: kestävä ja helpommin korjattavat tuotteet
- Tuote palveluna: asiakas maksaa käytöstä ja/tai suoritteesta
- Jakamislustat: ylimääräiset tai vajaakäyttöiset resurssit otetaan käyttöön
- Resurssitehokkuus ja kierrätys, tuotteiden ja palveluiden haitattomuus
- Uusiutuvuus: suositaan uusiutuvia, kierrätettäviä ja biohajoavia materiaaleja sekä uusiutuvaa energiaa

- **Rakentaminen:** mm. tilojen ja käytön ratkaisujen suunnittelu, materiaalien hallinta, purkuprosessit
- **Infrarakentaminen:** mm. maamassojen uudelleenkäyttö, kierrätysmateriaalin hyödyntäminen, esim. Porvoon Kilpilahden yritysalue, Tampereen st-urakka (KIEPPI), Väylän hankkeet
- **Jätehuolto ja vesihuolto:** mm. tehokkaampi materiaalien ja ravinteiden talteenotto, Esim. Rovaniemen lietteenkäsittelylaitos, Turun seudun jätevedenkäsittelyratkaisu
- **Liikenne:** mm. biopolttoaineet (esim. Vaasan biokaasubussit), kuntien autojen yhteiskäyttö
- **Tekstiilit:** mm. kierrätysmateriaalista valmistetut tekstiilit tai niiden osat, tekstiilien kierrätys muuna materiaalina (polton sijaan)
- **Huonekalut:** mm. muunneltavuus, materiaalisältö, elinkaaripalvelut ja vuokraus, käytettyjen kalusteiden hankinta (esim. Lahden kaupunki käytettyjen kalusteiden puitesopimus)
- **Ruoka:** mm. uudet tuotteet (esim. särkikalapihvi, kestävät ruokaketjut ja niitä tukevat toimenpiteet, hävikin minimointi)
- **ICT-laitteet:** uusiokäyttö (esim. Forssa käytettyjen tietokoneiden hankinta), asianmukainen kierrätys
- **Energiantuotanto:** mm. paikallinen biokaasun tuotanto

Miten kiertotaloushankinnat toteutuvat? Strategia ja käytäntö

UUSI JULKAISU (2023):

Julkiiset kiertotaloushankinnat – Circwaste-edelläkävijäkuntien kokemuksia ja näkökulmia

LINKKI osoitteessa:

<https://www.theseus.fi/handle/10024/793050>

Lankiniemi, Sonja; Yliruusi, Hannamaria; Popova,
Milla; Alhola, Katriina (2023)

OSA I KUNTIEN NÄKÖKULMIA KIERTOTALOUSHANKINTOIHIN

Ensimmäisessä osassa esitellään haastateltujen Circwaste-edelläkävijäkuntien nostamat kahdeksan tärkeää näkökulmaa kiertotaloushankintoihin. Haastateltavat olivat kuntien keskitetyissä hankintatoimissa hankintoja tekeviä tai niistä vastaavia henkilöitä sekä kiertotalouden sekä ympäristöasioiden asiantuntijoita. Kuntien toimialat tekevät myös kiertotalouden mukaisia hankintoja, mutta tästä haastattelututkimuksesta toimialat on rajattu pois.

OSA II KIERTOTALOUSHANKINTOJEN EDISTÄJIÄ JA HIDASTAJIA

Tässä osassa käsitellään kiertotaloushankintoja vauhdittavia ja hidastavia seikkoja haastateltujen kuntien itse kertomina.

OSA III KATSAUS CIRCWASTE- EDELLÄKÄVIJÄKUNTIEN KIERTOTALOUSHANKINTOIHIN

Tässä osassa keskitytään haastateltujen kuntien kiertotaloushankintojen nykytilaan ja esitellään, millaisia kiertotaloushankintoja kunnissa on käytännössä tehty.

OSA IV MATERIAALEJA KIERTOTALOUSHANKINTOJEN TUEKSI

Viimeiseen osaan on koottu Circwaste-hankkeen Julkisten hankintojen tukipalvelun tuottamia materiaaleja sekä muiden tahojen ja hankkeiden materiaaleja kiertotaloushankintojen toteuttamisen ja edistämisen tueksi.

1. OSTA JÄRKEVÄSTI JA SUUNNITELLUSTI
- TEET KIERTOTALOUSHANKINTOJA!

2. KUNNAN STRATEGIA ON PERUSKIVI, JOLLE
KIERTOTALOUSHANKINNAT RAKENTUVAT

3. HANKINTOJEN AJOITUS JA SYSTEMATISOINTI
APUNA RESURSSIHAASTEeseen

4. ONNISTUNEEN HANKINNAN TAUSTALTA
LÖYTYY ONNISTUNUT VIESTINTÄ

5. SOPIMUKSENAIKAISET YMPÄRISTÖAUDITOINNIT
SEURANNAN TYÖKALUNA

6. HAITALLISTEN AINEIDEN RAJOITTAMINEN
HANKINNOISSA ON LISÄÄNTYMÄSSÄ

7. HANKINTOJEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTIIN
KAIVATAAN TUKEA JA YHTEISIÄ MENETELMIÄ

